

пестицидами. Інтенсивна експлуатація сільськогосподарських земель орендарями викликає зменшення екологічної стійкості та подальше зниження економічної ефективності сільськогосподарського землекористування.

Сучасний стан розвитку сільськогосподарського землекористування, вказує на необхідність визначення прогнозів і створення комплексних програм стратегічного характеру, які, з допомогою правових норм і фінансово-економічних важелів сприятимуть удосконаленню проведення робіт із землеустрою для покращення екологічного стану земельного фонду, підвищать відповідальність всіх суб'єктів господарювання та раціональне використання й збереження родючості ґрунтів.

Список використаних джерел

1. Довідка з державної статистичної звітності про наявність земель та розподіл їх за власниками земель, землекористувачами угіддями (за даними форми 6-зем). Заліщицький район. Залішки: Відділ Держремагентства у Заліщицькому районі Тернопільської області. 2019.
2. Заблоцький Б. В. Ризики сільськогосподарського використання земельних ресурсів Тернопільської області. Географія, екологія, туризм: теорія, методологія, практика : мат. міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 25-річчю географ. фак-ту ТНПУ ім. В. Гнатюка (21-23 трав. 2015 р.). Тернопіль: СМП «Тайп», 2015. С. 199-202.
3. Питуляк М. Р., Питуляк М. В. Земельно-ресурсний потенціал Тернопільської області та ефективність його використання в сучасних умовах господарювання. Наук. зап. Тернопільського нац. пед. ун-ту. Серія: Географія. Тернопіль, 2018. № 1. С. 190-196.
4. Статистичний збірник «Сільське господарство України» за 2019 рік. Київ: Державна служба статистики України, 2020. 230 с.
5. Статистичний щорічник Тернопільської області за 2019 рік. Тернопіль: Державна служба статистики України. Головне управління статистики у Тернопільській області, 2020. 392 с.

Леньковська М.

*магістрантка II курсу
спеціальності 014 Середня освіта (Географія)
Науковий керівник – викл. Гавришок Б. Б.*

ГЕОПРОСТОРОВІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА БУЧАЦЬКОГО РАЙОНУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Згідно діючого Лісового кодексу України [1], лісовими ресурсами є деревні, технічні, лікарські та інші продукти лісу, що використовуються для задоволення потреб населення і виробництва та відтворюються у процесі формування лісових природних комплексів.

До лісових ресурсів також належать корисні властивості лісів

(здатність лісів зменшувати негативні наслідки природних явищ, захищати ґрунти від ерозії, запобігати забрудненню навколишнього природного середовища, сприяти регулюванню стоку води, оздоровленню населення та його естетичному вихованню тощо), що використовуються для задоволення суспільних потреб.

Метою нашого дослідження є аналіз геопросторових особливостей розвитку лісогосподарського землекористування Бучацького району. Відповідно до мети було сформульовано наступні **завдання**: проаналізувати залісненість району, виявити породний склад та вікову структуру деревостанів у лісництвах Бучаччини.

Дослідження лісів Бучацького району здійснено нами з використанням статистичної звітності лісогосподарських підприємств [2, 3, 4], картографічних матеріалів лісовпорядкування та топографічних карт.

На схемі геоморфологічного районування територія лісгоспу розміщена у південно-західній частині Подільської височини, зокрема в межах таких її районів: Подільської горбистої гряди, Тернопільської структурно-пластової рівнини, Придністровської структурно-пластової глибоко розчленованої рівнини. Таким чином ми можемо зробити висновок, що ліси Бучацького району належать до категорії рівнинних.

У адміністративно-організаційній структурі до ДП «Бучацький лісгосп» належать 7 лісництв (Бучацьке, Золотопотіцьке, Язловецьке, Коропецьке, Монастирське, Криницьке, Дорогичівське), загальною площею 26536,0 га. Крім лісів державного лісового фонду в зоні діяльності лісгоспу є 5,3 тис. га лісів інших лісокористувачів (в основному сільськогосподарських підприємств) [2].

Ліси розміщені на території лісгоспу нерівномірно. Нижчий відсоток лісистості на північному сході території і вищий на південному заході. На території Бучацького району розміщені 3 із 7 лісництв (Бучацьке, Золотопотіцьке, Язловецьке), загальною площею 11102,0 га, що складає 41,8 % від загальної площі лісів лісгоспу.

Існуючий поділ площі на категорії лісів відповідає господарському призначенню, природним та економічним умовам району розташування лісгоспу (рис. 1). З метою збереження цінних деревних порід та відтворення тваринного світу, на підприємстві створено природоохоронні об'єкти загальною площею 8027 га.

Бучацький лісгосп охоплює велику кількість об'єктів природно-заповідного фонду, а саме:

- заказники місцевого значення: «Савинське», «Чемерова», «Межиліски», «Ковалівка»;
- пам'ятки природи загальнодержавного значення:

«Дністровський каньйон», «Зарваницький»;

- ботанічні пам'ятки природи місцевого значення: «Золота липа», «Шутроминські дуби», «Золотопотіцький дуб», «Язловецька діброва», «Рівна скеля».

Рис. 1. Поділ лісів Бучацького району Тернопільської області на категорії, відповідно до господарського призначення

Пріоритетним напрямком розвитку лісового господарства Бучаччини на поточний період і на перспективу залишається створення нових високопродуктивних насаджень у лісовому фонді, ефективне проведення рубок формування і оздоровлення лісів, створення захисних лісових насаджень на непридатних для сільськогосподарського використання землях для поступового доведення лісистості регіону до оптимальної [3].

У динаміці лісового фонду в межах лісгоспу простежуються позитивні тенденції у напрямку збільшення лісовкритих територій. Так за ревізійний період 2004-2014 рр. площа земель лісового фонду постійного користування збільшилась на 180 га, лісові та вкриті лісовою рослинністю площі зросли на 557,8 га, не вкриті лісовою рослинністю землі скоротились на 200,9 га.

Лісові ділянки в практичній діяльності використовуються ефективно. Про це свідчить ступінь використання потенційної продуктивності лісових ділянок, вкритих лісовою рослинністю на 74,7%, зменшення питомої ваги неvkритих лісовою рослинністю лісових ділянок, покращення основних таксаційних показників.

Основними причинами зміни площі вкритих лісами територій та загальних запасів є:

- господарська діяльність лісгоспу;
- заліснення неvkритих лісовою рослинністю лісових ділянок відповідно до типів лісорослинних умов;
- переведення незімкнутих лісових культур і природного поновлення у вкриті лісовою рослинністю лісові ділянки;
- природний ріст насаджень.

Лісовідновлення на території району має змішаний характер – переважання штучного лісовідновлення в поєднанні зі збереженням підросту корінних порід (в букових насадженнях) та природне поновлення вільхових насаджень.

В межах району насадження природного походження займають 34,7%, незімкнуті лісові культури 2,8%, не вкриті лісовою рослинністю землі 1,4%, лісові культури 59,7%, лісові шляхи, просіки, протипожежні розриви 1,4%.

У структурі вкритих деревною рослинністю лісових ділянок домінують твердолистяні ліси (88,9%), на другому місці знаходяться хвойні деревостани (8,2%). За останні роки площа хвойних насаджень зменшилась на 18,9%, твердолистих збільшилась на 4,3%, за рахунок створення лісових культур, які відповідають умовам місцезростання. Найменше на території району у структурі лісів займають м'ягколистяні деревостани.

Провідна роль у видовому складі деревостанів району належить насадженням дуба, граба, сосни, ялини, ясеня, клена, бука, тополі, вільхи, берези, осики [4].

Згідно з розподілом вкритих лісовою рослинністю земель основних лісоутворюючих порід за групами віку, на території Бучацького району молодняки складають – 19,2%, середньовікові – 58,0%, пристигаючі – 8,9%, стиглі і перестійні – 13,9%.

Площа і запас стиглих деревостанів у порівнянні з даними минулого лісовпорядкування збільшились відповідно на 9,1% та 10,8%, в тому числі експлуатаційного фонду відповідно на 5,5% і 1,6%. Основними причинами зміни площі і запасу стиглих насаджень є зміна вікової структури насаджень, господарська діяльність лісгоспу, зміна віку рубки для похідних ялинових насаджень.

Список використаних джерел

1. Лісовий кодекс України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>.

2. Державне підприємство «Бучацьке лісове господарство» [електронний ресурс]. Режим доступу: <https://temopillis.gov.ua/derzhlisgospi/derzhavne-pidprijemstvo-buchacke-lisove-gospodarstvo.html>

3. Проект організації і розвитку лісового господарства державного підприємства: «Бучацьке лісове господарство» Тернопільського обласного управління лісового та мисливського господарства Державного агентства лісових ресурсів України. – Львів, 2014. – 247 с.

4. Матеріали безперервного лісовпорядкування земель лісового фонду ДП «Бучацький лігост» Тернопільського обласного управління лісового та мисливського господарства. – Львів, 2019.

Сабадах С.

*магістрантка II курсу
спеціальності 014 Середня освіта (Географія)
Науковий керівник – доц. Питуляк М. Р.*

СУЧАСНИЙ СТАН ЗЕМЕЛЬНИХ УГІДЬ БАСЕЙНУ РІЧКИ СТРИПИ В МЕЖАХ БУЧАЦЬКОГО РАЙОНУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Актуальність проведених досліджень. В період сьогодення однією з глобальних проблем є раціональне використання земельних ресурсів у басейнах річок, тому дослідження в межах басейну дає можливість комплексно розглянути проблему збалансованого природокористування, як основного завдання стратегії збалансованого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням гідрологічних ресурсів Тернопільської області, проблеми малих річок та їх збереження, оптимізацію землекористування басейнів річок займається широке коло науковців. Проблематика антропогенної перетвореності і її методичні аспекти дослідження, а саме стійкість геосистем до антропогенних навантажень, розкрито у працях відомих вчених географів П. Г. Шищенка [12], М. Д. Гродзинського [3]. Еколого-географічний аспект регіонального землекористування розглянуто в працях Л. П. Царика (2005) [11], З. М. Герасимів (2007) [2], Питуляк М. Р., Питуляк М. В.

Мета та завдання проведеного дослідження. Метою даної публікації є проведення аналізу особливостей землекористування в басейні річки Стрипи на предмет оцінки сучасного рівня антропогенного навантаження.

Матеріали та методи дослідження. Матеріалами для публікації послужили дані статистичної звітності облдержадміністрації «Довідка з державної статистичної звітності про наявність земель та розподіл їх за власниками земель, землекористувачами угіддями (за даними форми 6-зем)». У процесі дослідження використовували такі методи: статистичний, картографічний, моделювання, еколого-географічної оцінки й аналізу.

Виклад основного матеріалу. Стан земельних ресурсів України